

Romano
džaniben

Dějiny Romů formou orální historie ve výuce

Přednášející: Kateřina Kořínková a Zuzana Trachtová

Dějiny Romů formou orální historie ve výuce

1. Dílna

Úvod do romské historie

2. Dílna

Úvod do orální historie

3. Dílna

Návštěva pamětníka

4. Dílna

Výstup z návštěvy u pamětníka

Refexe předchozích přednášek

Krajinou příběhů

Romano džaniben

Úvodní strana
Novinky
O projektu
Dílny romské historie pro školy
Semináře
Publikace
Odkazy
Podpořili nás
Registrace
Přihlášení
Mapy
Kontakt

Krajinou příběhů

Nacházíte se na webových stránkách Krajinou příběhů, jejichž hlavním cílem je poskytnout pedagogům komplexní podporu při výuce romské historie. Určené jsou však i pro další zájemce z řad laické veřejnosti. Naleznete zde především multimediální učebnici moderní historie Romů na území České republiky, která je založena na práci s **historickými mapami** a příběhy konkrétních míst a lidí. Vedle toho jsou zde připraveny další doplňkové služby, které by měly pedagogům výuku tohoto tématu usnadnit. Učebnice je součástí projektu Dějiny Romů ve výuce realizovaného o.s. Romano džaniben.

Vstup do map ▶

<http://www.krajinoupribehu.cz>

Krajinou příběhů

<http://www.krajinoupribehu.cz>

Obsah přednášky

- Původ Romů, Exodus z Indie
- Příchod Romů do Evropy a pojmenování Romů
- Vývoj vztahů mezi Romy a Evropany
- Vláda Marie Terezie a Josefa II
- Život Romů v období první republiky 1918- 1939
- 2. světová válka – Genocida „českých a moravských“ Romů
- Život Romů po 2. sv. válce
- Příchod slovenských Romů do českých zemí
- Komunistická koncepce asimilace
- Život Romů po roce 1989
- Romské umění
- Tradiční romská řemesla

Podobnost romštiny a hindštiny

romsky / hindsky

Mire bala kale hin. / **Mere bal kale hain.**

Mé vlasy jsou černé.

Ajsi bari rakľi. / **Ajsi bari larki.**

Tak velká dívka.

Me raňi, tu raňi, ko pherela paňi? / **Me(n) rani, tu rani, kon bharega pani?**

Já (jsem) dáma, ty (jsi) dáma, (a) kdo načerpá vodu?

Indický původ Romů prokázala koncem 18. století jazykovědná srovnání romštiny s indickými jazyky.

Pojmenování Romů

- 1068 - první zmínka o Romech na území Byzantské říše
- v kronice mnicha z kláštera na hoře Athos – zmiňuje se o *Athinganoi*, považováni za heretické kacíře, věnovali se věštění a magii
- z výrazu *Athinganoi* – apelativum *Cikán*
- slova *Athingan* a později i *Cikán* měla od začátku negativní zabarvení
- *Cikán* / *Cigán* – exonymum
- *Rom* – etnonymum (*Rom* – muž, manžel, člověk, příslušník dané skupiny)
- *Gypsy* – ze slova *Aiguptos* a *Gyfto* (hypotéza, že Romové pochází z Egypta- nepocházeli z Egypta, žili však na území nazývaném Malý Egypt)

Byzantská říše

Rozmístění romských skupin

Migrace Romů z Indie

Spišský hrad

Ochranné glejty

- 1417 – Zikmund Lucemburský vystavil glejt pro skupinu „cikánských křesťanských psanců“
- 1422 – vydal papež Martin V. glejt pro Romy vedené „vojvodou“ Ondřejem
- 17.4. 1423 – vydal Zikmund další ochranný glejt na Spišském hradě pro skupinu „vojvody“ Ladislava, brzy ho měla i skupina „krále“ Sindela = spojení mezi skupinami

7. Dřevoryt *Cikánská rodina a kat*, vzor k malování výstražných tabulí proti vstupování Romů do Slezska, 1708 (J. Hanzal).

Jau ner u: Zigeiner Strass

Strass der im land betr rütn
geiner Zigeimer land

Otroctví Romů

zrušení otroctví:

1855 - Moldávie

1856 - Valašsko

1864 - de iure

Vláda Marie Terezie a Josefa II.

- zpočátku stále represivní politika
- Marie Terezie přistoupila k programu asimilace
- zavedla neutrální označení – novomadžar, novorolník
- zákaz: mluvení romsky, nosit specifický oděv, nahrazování romských jmen za místní, děti oficiálně nesezdaných párů (což byla většina) odebírány k převýchově
- 1784 – Josef II. usadil romské rodiny v 18 moravských a 2 slezských obcích
- šlechtické rody Kouniců a Lichtenšteinů usazovaly na svých panstvích na Moravě romské rodiny

Marion G. Smith

Romské skupiny v Čechách před druhou světovou válkou

Romské skupiny na Slovensku před druhou světovou válkou

Romské skupiny v Čechách po druhé světové válce

Obč. číslo: 207
Tato cigánska legitimácia platí do 31. decembra 1947.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ

CIGÁNSKA LEGITIMÁCIA
vydaná podľa § 4 zákona zo dňa 16. júna 1947,
č. 127 Sb. n. s. 1. raz.

Celo cigánskej legitimácie: **24881**

Príjmenie: *Vasick*
Meno: *Jana*
Miesto narodenia: *Prešov*
Dátum vydania (podpisom príslušného orgánu): *20. 1. 1948*
Miesto vydania: *Prešov*

Príloha k legitimácii

1. Meno: *Jana*
2. Príjmenie: *Vasick*
3. Dátum narodenia: *1. 11. 1917*
4. Miesto narodenia: *Prešov*
5. Dátum vydania: *20. 1. 1948*
6. Miesto vydania: *Prešov*
7. Podpis: *Jana Vasick*
8. Podpis: *Jana Vasick*
9. Podpis: *Jana Vasick*
10. Podpis: *Jana Vasick*
11. Podpis: *Jana Vasick*
12. Podpis: *Jana Vasick*
13. Podpis: *Jana Vasick*
14. Podpis: *Jana Vasick*
15. Podpis: *Jana Vasick*
16. Podpis: *Jana Vasick*
17. Podpis: *Jana Vasick*
18. Podpis: *Jana Vasick*
19. Podpis: *Jana Vasick*
20. Podpis: *Jana Vasick*
21. Podpis: *Jana Vasick*
22. Podpis: *Jana Vasick*
23. Podpis: *Jana Vasick*
24. Podpis: *Jana Vasick*
25. Podpis: *Jana Vasick*
26. Podpis: *Jana Vasick*
27. Podpis: *Jana Vasick*
28. Podpis: *Jana Vasick*
29. Podpis: *Jana Vasick*
30. Podpis: *Jana Vasick*
31. Podpis: *Jana Vasick*
32. Podpis: *Jana Vasick*
33. Podpis: *Jana Vasick*
34. Podpis: *Jana Vasick*
35. Podpis: *Jana Vasick*
36. Podpis: *Jana Vasick*
37. Podpis: *Jana Vasick*
38. Podpis: *Jana Vasick*
39. Podpis: *Jana Vasick*
40. Podpis: *Jana Vasick*
41. Podpis: *Jana Vasick*
42. Podpis: *Jana Vasick*
43. Podpis: *Jana Vasick*
44. Podpis: *Jana Vasick*
45. Podpis: *Jana Vasick*
46. Podpis: *Jana Vasick*
47. Podpis: *Jana Vasick*
48. Podpis: *Jana Vasick*
49. Podpis: *Jana Vasick*
50. Podpis: *Jana Vasick*
51. Podpis: *Jana Vasick*
52. Podpis: *Jana Vasick*
53. Podpis: *Jana Vasick*
54. Podpis: *Jana Vasick*
55. Podpis: *Jana Vasick*
56. Podpis: *Jana Vasick*
57. Podpis: *Jana Vasick*
58. Podpis: *Jana Vasick*
59. Podpis: *Jana Vasick*
60. Podpis: *Jana Vasick*
61. Podpis: *Jana Vasick*
62. Podpis: *Jana Vasick*
63. Podpis: *Jana Vasick*
64. Podpis: *Jana Vasick*
65. Podpis: *Jana Vasick*
66. Podpis: *Jana Vasick*
67. Podpis: *Jana Vasick*
68. Podpis: *Jana Vasick*
69. Podpis: *Jana Vasick*
70. Podpis: *Jana Vasick*
71. Podpis: *Jana Vasick*
72. Podpis: *Jana Vasick*
73. Podpis: *Jana Vasick*
74. Podpis: *Jana Vasick*
75. Podpis: *Jana Vasick*
76. Podpis: *Jana Vasick*
77. Podpis: *Jana Vasick*
78. Podpis: *Jana Vasick*
79. Podpis: *Jana Vasick*
80. Podpis: *Jana Vasick*
81. Podpis: *Jana Vasick*
82. Podpis: *Jana Vasick*
83. Podpis: *Jana Vasick*
84. Podpis: *Jana Vasick*
85. Podpis: *Jana Vasick*
86. Podpis: *Jana Vasick*
87. Podpis: *Jana Vasick*
88. Podpis: *Jana Vasick*
89. Podpis: *Jana Vasick*
90. Podpis: *Jana Vasick*
91. Podpis: *Jana Vasick*
92. Podpis: *Jana Vasick*
93. Podpis: *Jana Vasick*
94. Podpis: *Jana Vasick*
95. Podpis: *Jana Vasick*
96. Podpis: *Jana Vasick*
97. Podpis: *Jana Vasick*
98. Podpis: *Jana Vasick*
99. Podpis: *Jana Vasick*
100. Podpis: *Jana Vasick*

Vyhláška.

^{3.}
Ve dnech **1. až 8. srpna 1942** bude proveden na celém území Protektorátu

soupis cikánů, cikánských míšenců

a osob potulujících se po způsobu cikánském, jako potulných kotlářů, brusičů nůžek, kočovných trhovců, pokud nemají vlastní živnost se stálým bydlištěm.

Podle čl. 3, odst. 1 zákona ze dne 14. července 1927 č. 125 Sb. se nařizuje:

1. Osobám v odst. 1. uvedeným se **zakazuje v době od 1. srpna 1942 od 0,00 hod. do 3. srpna 1942 do 24 hodin opustiti místo pobytu.**

2. Osobám v odstavci 1. uvedeným se nařizuje, aby se **dne 2. srpna 1942 v 7 hodin** dostavily za účelem soupisu se všemi členy rodiny (tlupy) **na četnickou stanici v Mirovce.**

Neuposlechnutí této vyhlášky bude potrestáno pokutou od 10 do 5000 K nebo trestem na svobodě od 12 hodin do 14 dnů.

Poznámka: Zákaz opuštění místa pobytu trvá **3 dny**: den soupisu a den před ním a po něm.

V Písku dne 17. července 1942.

Za okres. hejtmana:

Rada pro obč. správu: Dr. Voráus v. l.

2. světová válka – Genocida „českých a moravských“ Romů

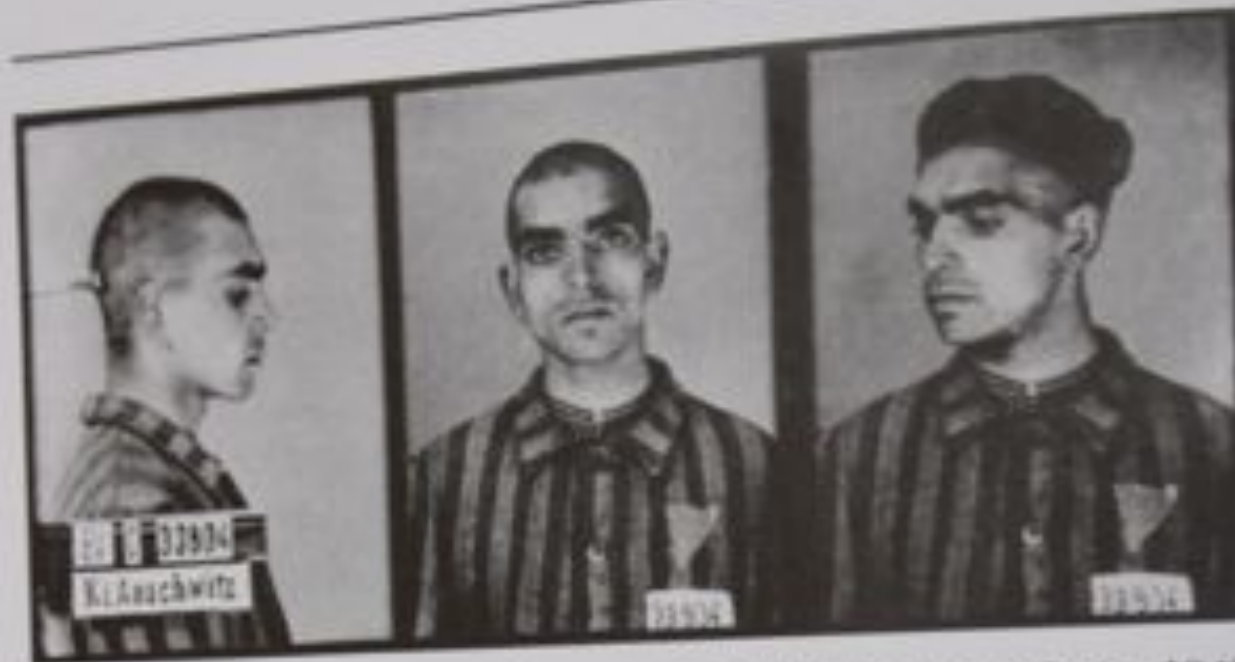
- 1942 - výnos říšského protektora Reinharda Heydricha „O potírání cikánského zlořádu“
- soupis osob romského původu bez ohledu na jejich způsob života (všichni dostali cikánské legitimace, odeslání do cikánských táborů)
- 1943 – 1944 – deportace Romů z cikánských táborů do tábora v Osvětimi
- deportace na základě antropologických znaků (netolerována ani smíšená manželství)
- noc z 2. na 3.8. 1944 – zabito v plynové komoře 3000 Romů
- původní populace českých a moravských Romů téměř vyvražděna, přežilo asi 500 jednotlivců z různých rodin
- romské oběti 2.sv.války – asi půl milionu osob
- Slovensko - nedošlo k hromadným deportacím, ale Romové posíláni do pracovních táborů, vraždění gardisty, zákaz vstupu do měst, používání dopravních prostředků, znásilňování, následně vypalování osad (romští partyzáni se účastnili SNP)

Do Auschwitz-Birkenau zavlečeno bylo 40 mužů a chlapců a
pohraničí 91 Sintů a Romů, z nichž bylo 40 mužů a chlapců a
žen a dívek. O týden později z Břeclavi nedobrovolně odjelo

20: Vězeňkyně cikánského tábora v Auschwitz-Birkenau Štěp
Holomková, 1943 (Państwowe Muzeum Oświęcim-Brzez

Obr. 16: Vincenc Daniel, vězeň koncentračního tábora v Auschwitz, 1942
(Państwowe Muzeum Oświęcim-Brzezinka).

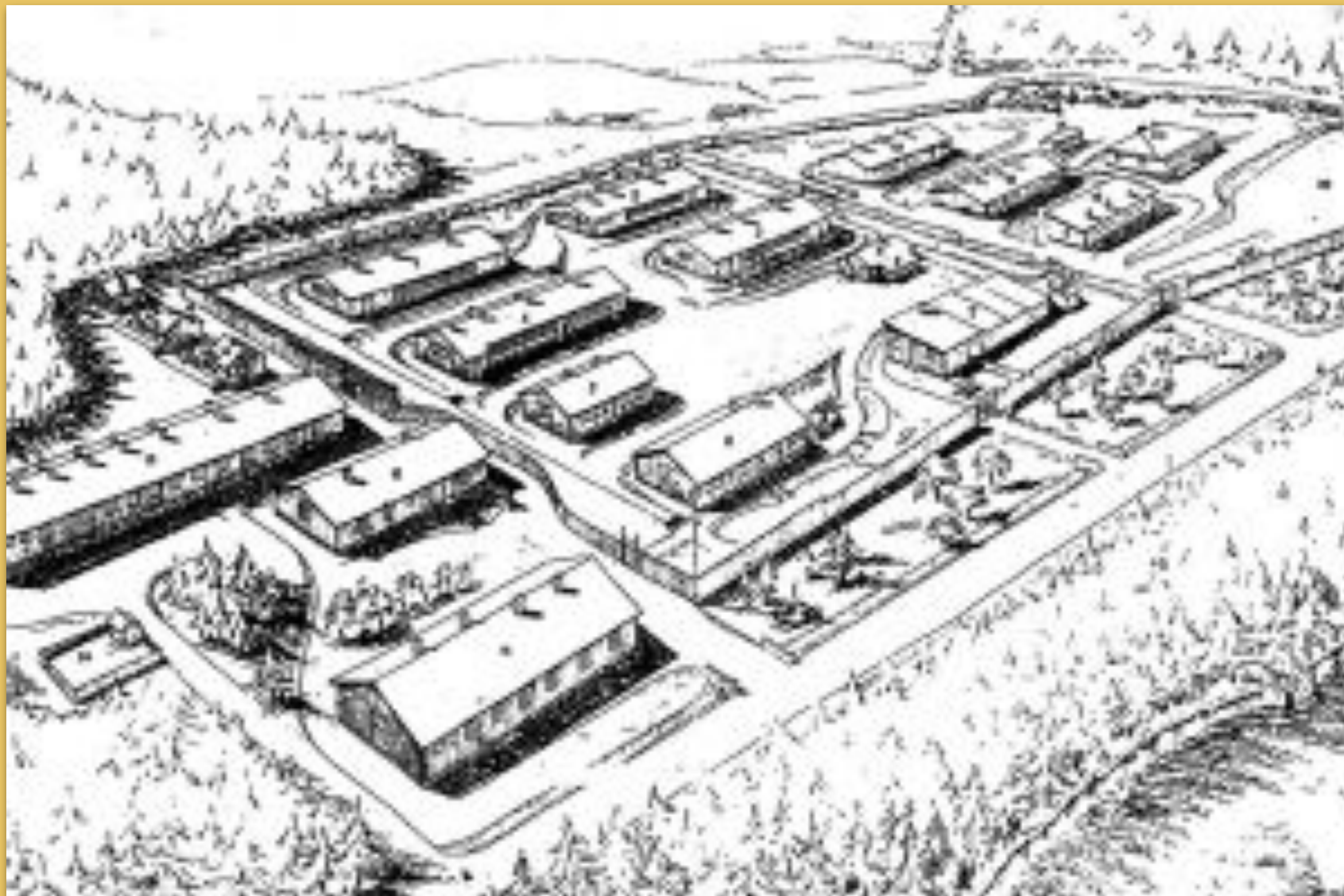

Obr. 17: Děti vězněné v cikánském táboře v Letech, 1942-1943 (Etno-
logický ústav AV ČR Praha).

Lety u Písku

Hodonín u Kunštátu

NEVSTUP
ZEM

REKREACNÍ
ÚJEZENÍ
ŠALOV
Z. JAROSLAV 160 814
100 000 100 000

OD
100

ODČERSTVENÍ
UDYTOVÁNÍ
STRAVOVÁNÍ
SOLÁRNÍ
BADAČNÍ
CELOROČNÍ
PRÁVOU

Rozmístění koncentračních táborů ve II. světové válce

* pod názvy je uveden počet romských obětí

Mezinárodní romská unie

- 1971- IRU (International Romani Union)
- první světový kongres Romů se uskutečnil ve dnech 7. – 12. 4. 1971
Kongresu se zúčastnili delegáti ze 14 zemí (také z tehdejší ČSSR
delegace Svazu Cikánů- Romů)
- výsledkem jednání bylo přijetí mezinárodní romské hymny a vlajky,
jako symbolů mezinárodního romského hnutí

**Slavnostní setkání při příležitosti přijetí Mezinárodní romské unie do sekce
nevládních organizací při OSN. New York 4. 3. 1979**

Život Romů po roce 1989

- 1990 - vznik několika romských politických stran, nejznámější ROI
- vznik romských sdružení – Svaz romských autorů a spisovatelů, Matice romská
- rušení továren a podniků, ekonomický úpadek Romů
- 1991 - založení romistiky na UK
- 1991 - založení Muzea romské kultury v Brně
- 1997 – vznik funkce romských pedagogických asistentů ve školách
- 1998 – Mezirezortní komise pro romské záležitosti
- 2000 – na svém 5. zasedání prohlásilo IRU deklaraci národa – Romové tvoří neteritoriální národ se společným jazykem, kulturou a tradicemi

Milena Hübschmannová

Muzeum romské kultury v Brně

Karel Holomek

Jana Horváthová

Khamoro

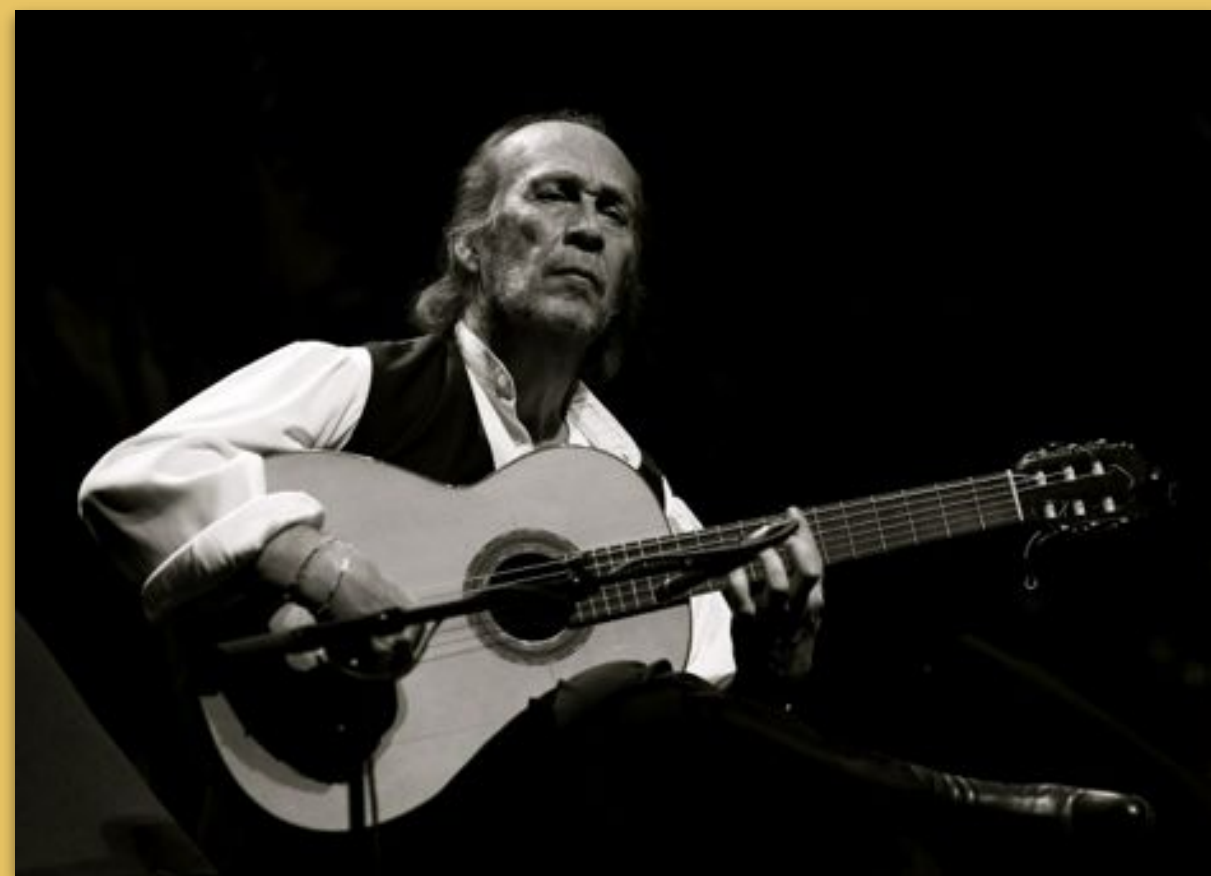
Khamoro

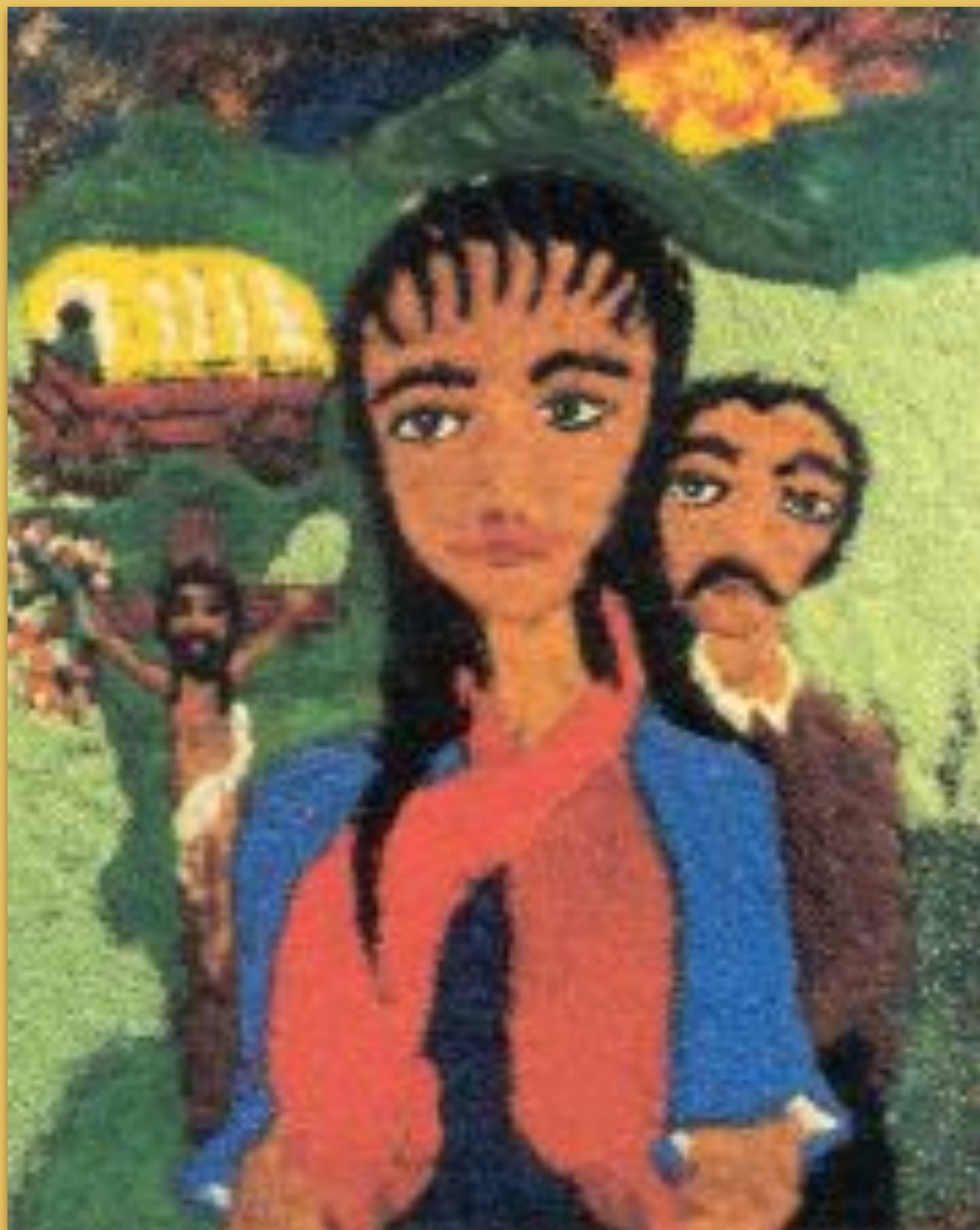
Romské osobnosti

Romské osobnosti

Romské umění

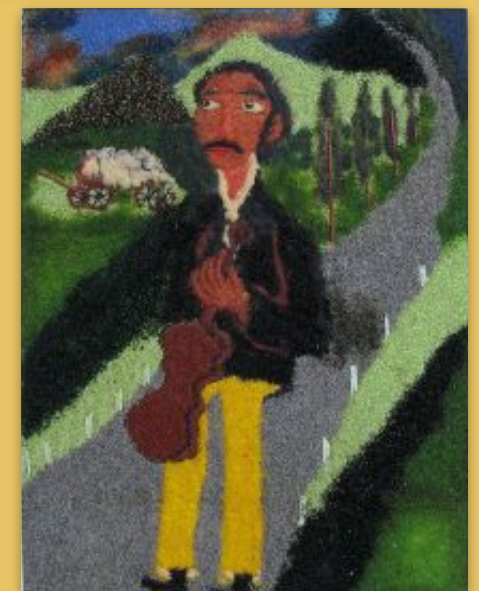
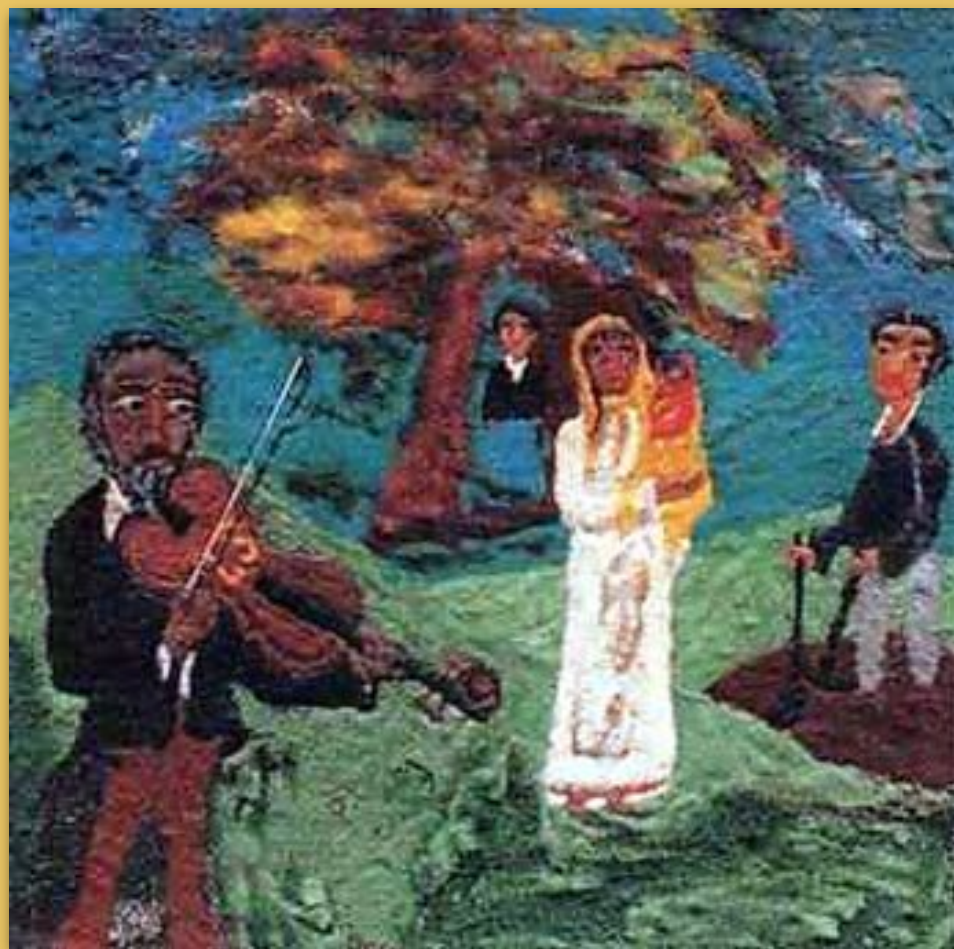
Ladislava Gažiová

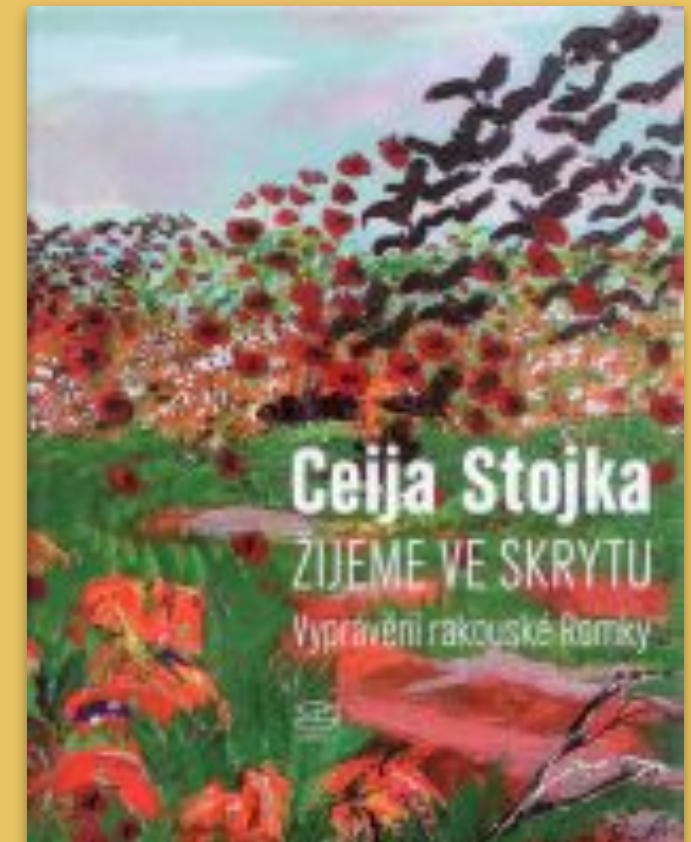
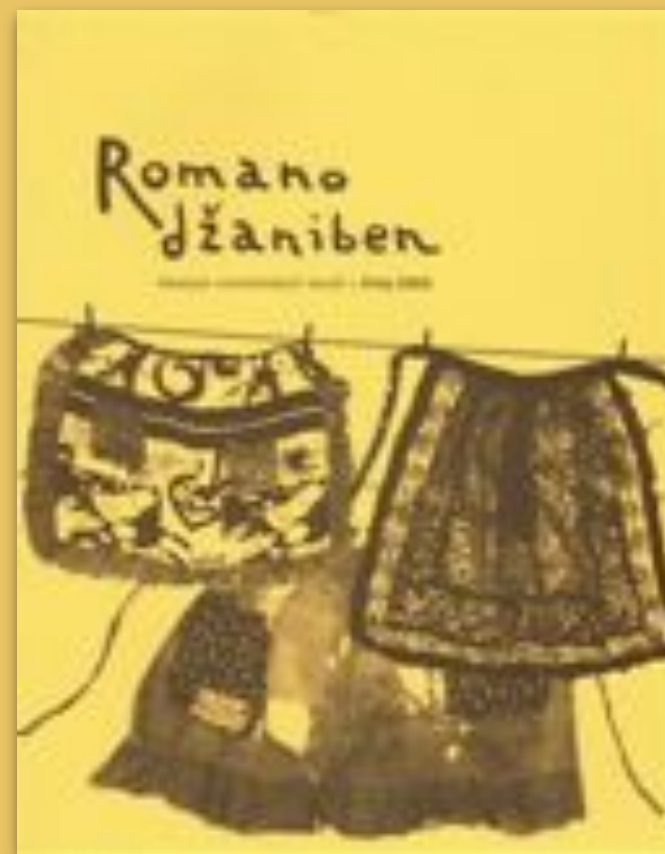
Paul Hitter

Rudolf Dzurko

Doporučená literatura

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romská tradiční řemesla

Romské osady a koncentrace

Východní Slovensko - romská osada

Západní Slovensko

Západní Slovensko - interier

Západní Slovensko - koncentrace

Východní Slovensko - osada

Východní Slovensko - osada

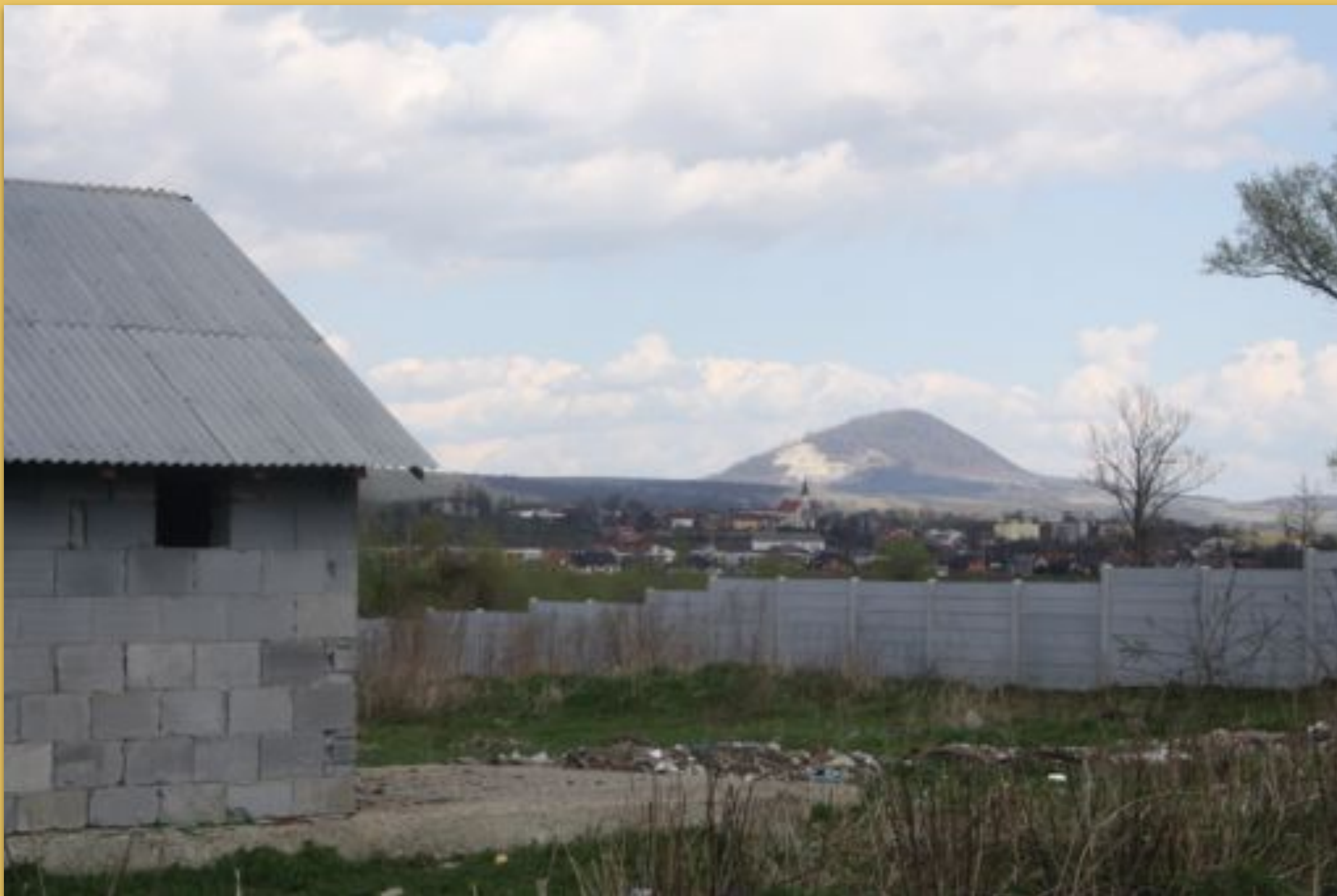
Východní Slovensko - osada

Východní Slovensko - osada

Východní Slovensko

Beášská osada

Romské tradiční jídlo

Romské tradiční jídlo

Romské tradiční jídlo

Romské tradiční jídlo

Romano
džaniben

Interkulturní dílny pro školy probíhají v rámci projektu o.s. Romano džaniben
Dějiny Romů ve výuce. Určeny jsou pro žáky ZŠ a studenty SŠ.

Poskytovány jsou zdarma.

V případě zájmu o uspořádání dílny na vaší škole, nás kontaktujte na
pokorna@dzaniben.cz

Více informací na
www.krajinapribehu.cz

Romano
džaniben

PROJEKT PODPOŘEN

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

